

„Soča“ izhaja vsak petek in velja s pošto prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto . . . . . f. 4.50
Pol leta . . . . . „ 2.30
Četrt leta . . . . . „ 1.20

Pri oznanilih in prav tako pri „poslanicah“ se plačuje za navadno trisopno vrsto:

8 kr. če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 „
6 „ „ „ 3 „

Za večje črke po prostoru.

SOČA

Posamezne številke se dobivajo po 10 soldov v Gorici v tobakarnici v gosposki ulici blizu „treh kron“, in na starem trgu. — v Trstu v tobakarnici „Via della caserma 60“.

Dopisi in naročnina naj se blagovljno pošiljajo uredništvu „Soče“ v Gorici Via del Giardino V Zoratti-jevi hiši II. nadst.

Rokopisi se ne vlačajo; dopisi naj se blagovljno frankujejo. — Delalcem in drugim nepremožnim se naročnina zniža, ako se oglase pri uredništvu.

Glasilo slovenskega političnega društva goriškega za brambo narodnih pravic.

Uredništvo in opravništvo „Soče“ se je preselilo v „Via del Giardino“ v Zoratti-jevo hišo tik dež. kmetijske šole. Tija naj se tedaj blagovljno pošiljajo dopisi in naročnina.

Društvenikom „Sloge“.

Opozorujemo na to, da bo prihodnje nedeljo 10. t. m. občni javni zbor v Komnu.

Ker je med drugimi točkami za Kras jako važno vprašanje glede pogozdevanja na dnevem redu, nadejati se je, da se vdeležé tega zbora posebno kraški gospodarji, ker prav bi bilo, da bi vis. vlada enkrat slišala menjenje o pogozdevanju Krasa tudi od gospodarjev Kraških. Ako bi uže nedeljo jutraj bilo silno slabo vreme, pa izostane ta občni zbor za leto s, in se bo potem dovršil na spomlad.

Predsedništvo
narod. polit. društva „Sloga“.
V Gorici 6. nov. 1878.

Tabor v Dolini.

dalje.)

Nastopi gospod Peter Peršič, uradnik v Trstu, ter razlaga o drugi točki sé zgovorno besedo v lepi, gladki hrvaščini veliko korist in potrebo narodnih šol. Kolikor je kulturnih narodov na svetu, pravi govornik, vsi so se izobrazili vsak v svojem jeziku; a če pogledam malo po Istri i prašam: ima-li naša Istra šole? imamo-li mi Hrvati in Slovenci v Istri potrebnih narodnih šol?—odgovarjajo mi jasno sledeče številke:

Ljudi ima Istra okolo 260.000; od teh je po prilici 60.000 Taljanov in z vsemi, kateri bi hoteli biti Taljani morda 70.000, vsi ostali so ali Hrvati, ali Slovenci in to okoli 160.000 Hrvatov in 40.000 Slovencev.—Šol pa je imela Istra 1875. leta 143 in to-

liko po prilici jih je menda tudi sedaj. Istega leta se je potrosilo za ljudske šole v Istri 87.000 gld., l. 1876 pa 92.000 gld. Lansko leto se je potrosilo v isto svrhu 97.000 gld. in za bodoče je odločil deželni zbor 115.000 gld. To je lepa svota in če jo razdelimo na prebivalstvo, vidimo, da pride na vsacega stanovalca v Istri 44 novcev, naj je star ali mlad, mož ali žena, deček ali deklica, bodi hrvaškega, slovenskega ali taljanskega roda. Ako bi šlo po pravici, moralo bi se samo za hrvaške šole potrositi 70.000 gl., za hrvaške in slovenske skupaj pa preko 80.000 gl.—Istina je pa, da se neče potrositi niti polovica tega, da se neče potrositi niti 40.000 gld., iz česar sledi, da se če v bodočem letu Hrvatov in Slovencev v Istri 40.000 gl. na nepošten način vzeti. Da je temu tako, prepričate se naj bolje po tem, koliko šol imajo Hrvati in Slovenci, a koliko Taljani.

Od onih 145 ljudskih šol, katere ima Istra, je 73 taljanskih, 46 hrvaških in slovenskih, a 26 mešanih, to je takih, kder se učí v dveh jezikih. Šestdeset tisoč prebivalcev (Taljanov) ima tedaj 73 šol, a njih dvesto tisoč (Hrvatov in Slovencev) samo 16; slaba četrtina prebivalcev ima skoro dve tretjini šol, močne tri četrtine prebivalcev pa komaj eno tretjino.....

Ali se ne more očitno prašati: Pravica kde si?! in na kak način se prosipljejo krvavi žulji našegajadnega in nesrečnega naroda!—

Tako razmerje je v celi deželi v občé, a evo je iz dveh okrajev, da bode stvar, če treba, še jasnejša. Politički okraj Lošinjski šteje 35.000 prebivalcev. Če izvameš prebivalce Krškega mesta (okolo 1500) ni drugih Taljanov na tem otoku; vsi so sami Hrvati; pri vsem tem pa imajo v tem okraju 12 taljanskih, a samo 18 hrvaških šol. Politički okraj Koperski, oni, v katerem smo se danes, daj Bog v dobro naše zbrali! ima 62.000 prebivalcev, od teh je 20.000 Taljanov, 40.000 Slovencev, in Hrvatov, to je ena tretjina Taljanov in dve tretjini Slovencev in Hrvatov—a ta ena tretjina ima 15 šol, Slovenci in Hrvati pa samo 10. Narobe svet in povsod očitne zmotnjave in nepravice!

Tako se nam prikazujejo šole, če se oziramo na njih število za pojedine narodnosti, če pa pogledamo, kakove so šole ene in kakove druge narodnosti, zapazimo v občé, da so taljanske šole dvo-tri-četvero, da, celó petero in šestero razredne in da je med vsemi hrvaškimi in slovenskimi samo edna četerorazredna, da so druge večinoma samo ednorazredne.—

Iz vsega tega se vidi, da mi Hrvati in Slovenci v Istri nimamo niti od daleč toliko ljudskih šol, kolikor bi jih morali imeti. Iz rečenega se pa mora tudi sklepati, ne samo da ni med našim ljudstvom izobraženosti, ampak da mi tudi nemamo in ne moremo imeti temelja, na katerem bi mogli svoje poslopje zidati, da nemamo, niti ne moremo imeti, česar bi potrebovali kot narod težeči za prosveto in blagostanje, ker nemamo viših šol, niti svojih ljudi v nijednej stroki.

Visoka vlada, katere se je v noveji dobi začela brigati za naše šole, osnovala je učiteljske, zavod, kder se odgojuje učitelji, a osnovala ga je tako čudno, da se more na njem le z veliko muko odgojiti učitelj iz Istre. Pojdite v učiteljske, pa štejte dijake naše iz one strani Istre; seštejete jih lahko na prate ene roke; mi ne moremo imeti dovoljno svojih učiteljev, dokler ne bodo ljudske šole poprej po državnem zakonu preustrojene, dokler se ne ustanovi vsaj eden pripravni tečaj hrvaški v zapadnem delu Istre. Kakor so šole do zdaj in zdaj vrdjene, imamo učiteljev še preveč. Poznam čisto hrvaške kraje, v katerih morajo učitelji taljansko podučevati, dasi znajo bolje hrvaško nego taljansko; poznam učitelja Hrvata, kateri je moral taljansko učiti v čisto hrvaškem kraju, in za to, ker je za potrebo kateri krat hrvaščino rabil, bil je proganjan in plača se mu je zmanjšala. Poznam učitelje in katehete, kateri so v šoli za potrebo hrvaški jezik rabili, pa so bili zarad tega pokarani panslavisti in kot taki, kateri hoté širiti utopične ideje—in to od svojih poglavarjev, koji so hrvaške knjige, poslane od više oblasti, v kot bacali; poznam v občé učitelje, kateri bi radi hrvaški učili, ali ne smejo. Pa idimo dalje. Slišal sem, da visoka naša vlada želi naše ljudi nameščati za uradnike, ljudi, kateri bi znali in hoteli v našem jeziku z nami govoriti, fali da jih nema. Bodi, ali to ne gledé na siromaštvo Hrvata in Slovenca v Istri, niti gledé na to, da se deželni stipendiji podeljujejo vsakemu Taljanu učečemu se, a Hrvatov niti najboljim: jeli mogoče, da inace bode? Kde naj se odgoje naši ljudje?

Nemajo niti, kde bi si pridobili početnih znanosti v svojem jeziku. Kde so srednje šole, kone šole, v katerih dobiva človek svoj znanaj? Zakon mu ne dopušča na hrvaške šole v Hrvaško, doma so mu tuje, doma so mu nemške in taljanske, doma so mu ipak take, da ga v njih silijo, zatajevati svojo slavno narodnost, da ga silijo do najhujega greha, koji more biti,—do izdajstva svojega naroda. Poznam primer-

LISTEK.

Pravopisne opazke.

Visoko čislanim možem, ki se trudijo za dušno in telesno srečo našega naroda na književnem polju, katerim je toraj oliko in izobraženje našega slovenskega jezika gotovo imenitna in sveta reč, hočemo tukaj nekoliko dobrohotnih opazek in nasvetov priobčiti, ki se opirajo na mnogoletne študije ne le našega domačega jezika po njegovih narečjih in njegovej zgodovini, temuč kolikor toliko tudi sorodnih slavenskih in drugih indoevropskih jezikov.

Jezik, ki ga pripusti narod govori, se deli povsod v več ali manj različnih narečij; književni jezik pa mora biti povzdignjen nad narečja, enak in edinstven po celem obsegu enega naroda. Da je edinstven v književnem jeziku nekaj lepega, koristnega in potrebnega, needinost pa škodljiva, ako na celo sramotna, tega menimo da ne bode nihče tajil. Ako pa je needinost mej pisatelj enega naroda škodljiva, ali celo sramotna, ne more biti slavna in koristna needinost t. j. nedoslednost v pisavi ravno tistega moža, tudi tedaj ne, ako bi taka nedosledna pisava občno bila sprejeta.

Kedor naš slovenski književni jezik nekoliko bolj na tanko pozna, temu ne more biti neznan, koliko

reči pri nas še zmirom čaka določenja in poprave v tem in onem oziru. Res je sicer tako določevanje in popravljanje težavno delo, in rado naleti na upor, za to ker se mnogi starej, če prav slabej navadi ne odpovedo lahko; vendar se ga je treba lotiti, ako nočemo, da bi se napake in nedoslednosti če dalje bolj razraščale in vkoreninjale. Slovenski pisatelji, ki svoj narod in jezik v resnici ljubijo, upamo, da bodo z veseljem pomagljali vsak napredek in po svojej moči radi pripomogli, da se povzdigne naš književni jezik do tiste dovršenosti, ki mu je je v vsakem oziru doseči mogoče. Ne bojmo se, da bi to literaturo zadrževalo; mašine in drugo orodje vedno popravlja, prenarejajo in zboljšujejo, pa to obrtnosti ne le ne zadržuje, to jo ravno povzdiguje više in više, in zmirom hitreje naprej poganja v mogočnem razvitku. Književni jezik je orodje literaturi, pisava orodje književnega jezika; kolikor bolje bo orodje, tolikanj bolje bo delo, ki se bo delalo z njim. Seveda pa ne sme vsaki orodja popravljanje in prenarejati; to se mora prepustiti tistim, ki imajo za ta posel potrebno znanje. Drugi pa naj škrbe, da bodo z najboljim orodjem pridno delali vsak svoje delo.

Pisava je pri raznih narodih sicer zelo različna; vendar pa ima dan današnji večina izobraženega sveta tako imenovano glasno pisavo, in je podoba črk, ki služijo za posamezne gl.ove, v raznih jezikih ali popolnoma ali nekoliko drugačna. Črke, ki so posameznim glasovom odmenjene, pa se ne rabijo povsod po

enem načinu. Nekteri narodi ne gledajo pri pisanju na nič drugega, kakor da pravo izreko vsake besede popolnoma na tanko zaznamenajajo; drugi pazijo bolj na korene, in si prizadevajo v svojej pisavi pokazati, od kod katera beseda izvira; naj več pa jih piše dan današnji blizu tako, kakor so pisali stari, ki so prvi začeli dotični jezik v knjigah rabiti, in so podlago položili njegovemu slovstvu.

Govori se po tem takem o fonetičnih, etimologičnih in zgodovinskih pravopisih.

Čisto etimologičnega pravopisa vendar ne poznamo v nobenem jeziku, in za današnje se nam tak pravopis tudi nekaj nemogočega zdi. Vzemimo za primer stavek: „Tvoja hči je še mlada žena“. Ta stavek bi se moral po etimologiji, kakor daleč dan današnji seže, tako-le pisati: „Tvaja dughtars asti astja mardhá ganá.“ To seveda ne več slovenski; ali kar bi bilo bolj po naše, so vse le fonetične spremembe.

Popolnoma fonetičen pravopis pa bi bilo pač mogoče imeti. Imela ga je v resnici uže pred več tisoč leti stara indovščina. Sanskrt. Ali da tak pravopis tudi ne posebno lahak in dejansko raben, to ve vsaki, ki je kedaj kako starindovsko slovnicu prebiral. Po načelu, ki velja v sanskrtu, bi morali mi pisati n. pr. sicer: „Bog daj“, ne pa: „Bog oče, Bog sin“, temuč: „Bok oče, Bok sin“; „pot vem“, pa ne: „pot delam“, temuč: „pod delam“; „zvest je“, pa „zvezd bodi“ namestu: „zvest bodi“; „češ šezdeset zvest“ namestu: „čez šestdeset zvezd“, itd.

Ljaj, gospoda in bratje! ko je ravnatelj neke srednje šole v Istri mladence, rodom Hrvate in kateri so se tudi za Hrvate izjavili, pet, šest krat v svoj urad pozval in vsakrat zdaj z lepa. zdaj z grda nagovarjal, da neso Hrvati, da Hrvati v Istri ne morejo biti, da on tega trpeti ne more in da oni ne morejo biti nego Taljani. V takih šolah je naravno ne samo, da se naš mladenec svojega jezika naučiti ne more, nego da zaboravi, kar ga je mati naučila, da zmrzi na svojo mater, na svoje ime, na svoj jezik, na svoj narod, da ga na tem svetu nič tako ne mrzi, kakor to, kar je vsakemu človeku najmileje in najsveteje. Visokih vednosti se naš mladenec zopet ne more in ne sme v svojem jeziku učiti; kajti v Zagreb ne sme, a drugdje se v tujih jezikih poučuje.

Po tem takem je naravno, da ne moremo svojih uradnikov imeti, in čudno je, da jih vendar še nekoliko imamo. Ne more jih niti stoga biti, ker se je do najnovjših časov v greh vštelo, govoriti hrvaški ali slovenski jezik. In še zdaj mnogim ne ugaja, da znajo svoj jezik in ljubijo, ker si morajo zvonaj domovina kruha iskati, doma ga ne najdejo se svojim jezikom.

Na vprašanje, kako vsemu temu pomagati, je odgovor kratek. Naj se nam da, kar nam po zakonu gre, naj se enakopravnost hrvaškega in slovenskega jezika v Istri vresniči. Naj se izvrši §. 19 temeljnih državnih, postav! A pred vsem naj se: (tu sledé resolucije v originalnem hrvaškem tekstu, kakor jih je g. govornik predlagal.)

1. ukime zakon, kojim je zabranjeno kod nas onim služiti, koji izuču na zagrebačkom sveučilišču,—ono je ustrojeno, kako sva cislitavska.

2. Neka se gimnazija njemačka u Pazinu pretvori u Hrvatsku, Njemaca v Istri neima, zato njemačka gimnazija nejma mjesta, Talijani imaju svoju v Kopru. Hrvati sa Slovencim imaju dvostruko veće pravo na svoju gimnaziju, nego li Talijani.

3. Našim mladice neka se dopusti polaziti hrvatske gimnazije, osobito onu na Rieci, kamo idu smanjim troškom mladici s kvarnerskih otoka i s istočne strane Istre.

4. Na muškem učiteljsku u Kopru nek se podučava sve v materinjem jeziku, a neka se Hrvati i Slovenci uče kao drugi jezik talijanski, a Talijani hrvatski ili slovenski, ako pedagogi dopuščaju učiti se tri jezika, onda neka se uči i njemački kao predmet; dok se to ne učini ljudi ne veruju u rieči Prezvišeno-ga gospodina ministra za bogostvoje i nastavu, da nas nemisli germanizirati, ljudi vide, da se temeljnih državnih zakoni nevrše po onih, koji bi jih morali ne samo sami ovršivati, nego i paziti, da jih drugi vrše.

5. To isto neka se učini na ženskom učiteljsku u Gorici, a k tomu neka se ustroji hrvatski odio ili neka se dade našim djevojčicam stipendije, da mogu u Zagrebu polaziti nauke i odgojiti se za odgojiteljice Hrvaticam u Istri.

6. Neka se ustroji gdje u dolnoj Istri bar jedan pripravnica za Hrvate, da se mogu za učiteljske pripraviti.

7. Pučke škole neka se za sad bar toliko preuredi, da se Hrvatski poučuju u toliko hrvatskih občina, koliko je hrvatskih učitelja. Neka se za sad uništi valjanost našega pokrajinskoga zakona, koji se občinam daje pravo izabirati učeni jezik, jer se pri žalostnom stanju naših občina dogadja, da neodlučuju obćinari, nego volja jednog a dvojice uglednijih i bogatijih osoba. Neka se tomu zakonú temeljni državni suprot stavi. To je sve stvar vlade. To bi sve vlada učiniti imala.

Na tako razločevanje paziti, to bi bilo v naglej pisavi našega časniškega veka već ko sitno; brez tega razločevanja pa bi se pisava uže ne mogla popolnoma fonetična imenovati. Kakor na etimologično, tako toraj tudi na zgolj fonetično pisavo pri nas ne smemo misliti; v kakem drugem jeziku mogoče da bi poslednja tudi dan današnji dobro služila.

Vendar pa je samo ob sebi jasno, da se pravopis jezika, ki se še le pisati začeuja, vselej mnogo bolj bliža fonetičnemu, kakor pa etimologičnemu. Lep zgled malo da ne čisto fonetičnega pravopisa nam je srbski, po prizadevanju slavnega Vuka Stefanovića Karadžića vpeljani in zdaj menim da uže sploh sprejeti pravopis.

Tak blizu popolnoma fonetičen pravopis pa to svojo lastnost le tako dolgo ohrani, dokler se ne spremeni izreka, na katero se opira, kar se zgodi v nekterih jezikih prej, v nekterih pozneje. Kedar se po tem izreka v mnogih primerih s pisavo več ne ujema, pravimo, da ima jezik zgodovinski pravopis. Taki so pravopisi najviše izobraženih evropskih narodov, in tak je tudi naš slovenski, ali naj mu to v čast štejejo, ali v grajo.

Tudi tak pravopis ima svoje težave, tu veče, tu manje; zlasti se rad kvarji in pači, zato, ker ima podlago v zgodovini dotičnega jezika, ki jo navadno malo kedo na tanko pozna. Nepopolnoma pa so taki pravopisi uže po svojem viru in začetku, ako prvi pisatelji, ki so je vpeljali, neso imeli abecednih znamenj za vse razne glasove svojega jezika, ali pa tudi, ako zavoljo rčnosti le toliko pisali, kolikor je bilo

Govornik sklepa svoj jedernati govor poudarjaje, da živimo v ustavni državi, v kateri mora ljudstvo tudi samo gibanje se in delati lin tirjati, ako hoče kaj doseči in doznati. Posebno pri volitvah za deželni in državni zbor mora samozavestno in značajno voliti take moše, od katerih more pričakovati, da se bodo zares trudili za ljudski blagor, za ljudski duševni in gmotni prospek; kajti ti zbori sklepajo postave, vlada pa jih izvršuje.—Priporočila slednjic naj se ljudstvo deleži javnega življenja ter poslušajo svoje moše in zagovornike, kateri za-nje pišejo, za nje delajo in se žrtvujejo, po njih naj se ravna in tirja, kar mu gre, da dobi svoje ljudske šole, svoja učiteljska, svoje srednje šole, v katerih se bodo mladenci pripravljali za višo naobrazevanje, da postanejo potem sodniki, zdravniki, duhovniki, uradniki vsake vrste, „onda če ti zasjati svetnija budućnost, onda če ti prestati jadi, onda nečeš biti tujinski rob, več svoj u svojoj kuci, onda češ pružiti nadostnice ruke svojoj braći na sjeveru i iztokú, onda češ sdrufen sa svojom braćom biti jak i čil proti svim vragovom naše države, naše prejasne vladajuće kuće i našega premilostvo vladajućega cara i kralja Franje Josipa I.“

Ljudstvo je pogostoma govorniku pritrjevale v besedo segalo, a po končanem govoru so se gromoviti „živijoklici“ razlegali po taborišči.

Ko se je množica pomirila, nastopi g. Ljudevit Vuličević in govori o istem predmetu z rahlim, jako simpatičnim glasom, pa prav razločno, da smo njegovo serbsčino tudi Slovenci prav lahko razumeli, tako-le:

Slavjanska je ova zemlja; svesrdno pozdravljam ovu zemlju, ljubim ovu zemlju. Slavjanske su ove previsoke gore, ove guste lužine, ove travne doline; naše su ove krasne i divotne stvari; ja ih pozdravljam, i suznijem okom gledam. Slavjansko je ono divno more, što lupa slavjanske obale, i čeka slavjansku zastavu. Pozdravljam ono more i na moru moj Dubrovnik.

I vi ste plemenit dio našega naroda, što prekriva zemlju od ledna mora do Jadranskoga; mojim slovinskim jezikom, slatkim jezikom, ja vas pozdravljam.

Ustanite, uzmite u ruke vašu historju i vašu prava; njima se štitite od zasjeda, i hrabreno izigajte pred neprijatelje imena i naroda vašega. Izgajte iz smrtne mrtvila, ne lijenite se; lijenjem nema sreće, malodušnjem nema slave. Ogrnite se jakostju naših svetih mučenika, i bićete jaki; uzmite slogu za seju milu, za drugaricu vjernu, i bićete strašni. Počnite raditi za vas i za vašu slobodu, do sad ste bo radili za tugju domovinu, za tudju slobodu i slavu. Do sad ste jeli tugje ogriske i ugriske, a ne hljeb od vašega štita, što se plavi u vašoj zemlji.

Mi smo nesrećni!... Nesreća je naša, da nije sloge među Slavjanima. Jedni jednu misle, govore i čine, a drugi drugu. Zbog toga brat mrzi na brata; tugjin nas gleda, naslagjuje se u svojem srću, ruga nam se, i sramotno nas tlači. Suho smo lišće: vihar nas vjetar nori, raznosi; nije nam puta, nije cilja, nije nade. Nije sloge v našem narodu; nije mira u našem srću. Tko je uzrok ovome raspu? Prije mi pa drugi; prije naše zločestvo pa tugje; prije naša lotinja pa tugja lukavština.

Pozvaše me predsjednici ovoga tabora, da sam štogod rečem; pozvaše me iz Jevrejske Subure, da dogjem ovjgen gje mio vazduh duha, gje mi srce ove divotne krasote milo svoje. Evo me prijatelji, evo me braćo; evo me ovjgen nemirna, turbobna i jadna; jadno mi je srce, jadne sam duše, jadi bo me žaloste svojega jadovna naroda.

treba, da je znal brati, kedor je bil jezika vaju, in je uže sam znal zadeti pravo izreko. V poslednjem oziru je n. pr. celo Vukov pravopis, ako se piše brez naglasnih znamenj, temuč, kakor je obče znano, tudi skoraj vse samoglasnike. Ali za znanstveno in učno potrebo imajo ti pravopisi znamenja, s katerimi se prava izreka vsakej besedi čudovito na tanko določuje.

Naš slovenski pravopis je, kakor je bilo uže rečeno, zgodovinski pravopis, in se opira po večem na kranjsko izreko šestnajstega stoletja. S pomanjkljivo latinsko abecedo pa seveda uže od začetka ne bilo mogoče našega jezika na tanko po izreki pisati; pisali so naši prvi pisatelji ravno tisto črko za dva, tri ali še več različnih glasov, in to se je v več primerih vse do današnjega dne ohranilo. Pa do današnjega dne se je izreka tudi precej spremenila, in je po tem takim še dalje odstopila od pisave. Prizadevajo si res nekteri mladi ljudje, „kakor se pišejo“, izgovarjati besede; vendar upamo, da bo zdravo jezikoslovje takim poskušnam kmalu konec storilo, in se ne bodo dali zapeljati pametni moše, da bi zavoljo pomanjkljive pisave pačili in tujčili izreko. Le kedar bomo imeli popolnoma natančno fonetično pisavo, bomo smeli reči: „Govori, kakor ti pisava kaže.“ Tako pisavo pa bomo po tem, kar je bilo gori o njej rečeno, teško kedaj imeli v vsakdanji rabi; tudi ne bi bilo ni lahko ni varno našega zgodovinskega pravopisa zamenjavati se sadanjej izreki primernim fonetičnim. Ker pa nam je na vsaki račun treba nekalega mostu od pravopisa do prave izreke, ne bo drugače, kakor da se vpeljejo nekakova posebna, ne le naglasna, temuč tudi nektera

Sinovi se matere moje srame svojim imenom, slavijem imenom, poštenijem imenom. Ne mare za svojo mater, gladna bo je, gola i bosa; t u g j u m a t e r materom zovu. Iste živine ljube i vrijedno brane svoje kotilo, a sinovi moje domovine ne haju za svojo zemlju, za onu lijepu, divnu, svetu zemlju. Svak traži svoju sreću, svak se brine za svojom koristju, a malo je Slavjana što se od zbilje brinu svojom narodnosti. Jadni prosjaci!... Odrpani skoti!... Čekaju na tugjijem vratima, da ih tugji ljudi pomogu, da im tugje ruke gjeću poviju, da im tugja mati sinove zadoji i odgoji.

Ovo je smrtno slijepilo, ovo je gusti mrak, ovo je tama propasti, gje gine i um i srce. Nijemac ima svoje, takogjer i Talijanac; a Slavjanski sinovi što čine, kakvo su obdarje oni primili? Do sad su Slavjani bili jelo topovima, da Avstriju obrane, i obraniše je. Slavjani su brijeg Avstrijskijem neprijateljima; mi branimo našega Cesara i Kralja. Ovjgen smo došli da mu rečemo: „Slava ti Avstrijskijem Cesare, slava ti „svijetla Kruno! Neprijatelji tvoji i naši hoću da ti „presvoje Trst, Goricu, Istriju; oni hoće ove zemlje, „tvoje zemlje, naše zemlje. Vojštiti ćemo na njih, da „te obranimo; na sto neprijatelja ićice hiljada Slavjiana, na hiljadu neprijatelja udriće sto hiljada tvojih vjernih Slavjana. Neboj se dok je tebi nas!“

Ali sve ovo nije dosta vašijem potrebama; nije dosta da pjevate hvale Cesaru i govorite, i ponavljate obećavanje, da ćete mu biti vjerni, vjernost bo je vaša očita svemu svijetu. Štogod drugo, bolje i korisnije vi morate reći Avstrijskoj Vladi.

Recite našoj Vladi, da joj je Slavjanstvo jedina, moć, snaga i nada; recite joj, da je Slavjanstvo obranilo Cesarstvo, Krunu i Kuću Avsburga, i da će ih uvijek braniti i od neprijatelja obraniti, ali mora dati i vama ono što vas igje. Jasno joj recite i govorite, da vam da svjetlost nauka, u trinam bo je vaše boravište i vaših sinova. Slobodno joj i otvoreno recite: daj nam hljeba istine, istinom bo gladujemo mi i porod naš. Ovo vi morate govoriti Avstrijskoj Vladi, i ovo neka bude stanovit predmet svijem vašim skupljanima, i ovo mora da učini Vlada, jer je držana Slavjanima.

Ovaj je tabor počeo i u kratko će se svršiti, a tko ma će biti koristan. Evo moga upitivanja, evo moje gorke sumnje!... Mi smo narod prazna zepa, a za nesreću imamo i ljudi prazne glave što hoću da narodom vladaju. Bće nam bolje! Umnožimo nadu, ljubimo istinu, i recimo je prijateljima i neprijateljima našim.

U okoliči je varaša Trsta Slavjanstvo potlačeno i porugano od naših neprijatelja i našega Cesara i Kralja. Talijani hoću da otmu Trst nama, Cesaru i Kralju našem. Ovo čujemo, ovo čitamo u Talijanskijem novinama; Talijani očito ovo govore. Moramo reći, da neprijatelji naši nijesu samo u Talijanskoj, oni su i u Trstu. Mi smo protivni oveztjem ljudima, oni bo su protivni nama, narodnosti našoj i Cesaru našem.

Pregusta je tama nad Hrvatima u Istri! Nije njima narodnoga života; gineu njima duh Slavjanstva; nema njihovoj gjeci učiona, nema učitelja, niti učiteljovanja; krivo im se čini. Ovjgen se oni naseliše za tugju korišt, da brane i obrane tugja prava, i zna se da su ih slavno branili i obranili. A što su sad oni Hrvati? Talijanska raja, osugjeni su od ljudi i od sudbine, da trape ledinu, da oraju zemlju svojijem tlačiteljima; osugjeni su oni jadni Hrvati, da budu gladni, goli, bos, prezirani. Ovo moramo reći Avstrijskoj Vladi, ovo moramo govoriti svijetu, da se zna kakvi su oni ljudi što nam govore o Italiji i o Latinskoj čiviltati.

glasne znamenja, da se bo, kakor n. pr. v hebrejšćini in arabšćini, vsaj v učnih knjigah prava izreka, kar se bo dalo, na tanko mogla zaznamenjevati.

Taka znamenja bi se nadevale v slovnica in besednjakih in podobnih knjigah na besede, ki bi bile razen tega po navadnej pisavi pisane; od navadnega pravopisa se namreč učne knjige seveda nikakor ne morejo ločiti, ker ga morajo ravno tako učiti, kakor pravo izreko.

Ali navadna pisava se mora prej vendar le v marisicem popraviti. Naši stari namreč neso le za različne glasove dostikrat ravno tisto črko pisali, temuč tudi nasproti za ravno tisti glas različne črke, zdaj to, zdaj ono. Marsikaj takega se je do denašnjega dne obdržalo, marsikaj nedoslednega pa se je tudi pozneje po nezrelem etimologičnem modrovanju vrinilo v pisavo. Na tako nedosledno ali spačeno pisanih besedah pa bi se znamenja prave izreke nič kaj posebno dobro ne, podajala. Najprej je treba tedaj, da se navadni vsakdanji pravopis v red spravi, kakor tirja doslednost in zgodovina našega jezika in naše pisave.

Kako menimo, da bi se to moglo in moralo storiti, to bomo skušali razložiti in dokazati v nasledujočih odlomkih; to je glavni namen našega spisa. Mimo grede pa bomo vendar tudi povedali, kako bi se dala na podlagi tako urejenega vsakdanjega pravopisa osnovati natančna pisava, ki bi se rabila v besednjakih in slovnica in drugih za učenje našega jezika namenjenih knjigah, zlasti tudi v učnih jezikoslovnih delih. (dalje prih.)

Šta ćete vi danas ovgje odlučiti i zaključiti? Komu ćete upravititi vaše želje i vaše riječi?.... Gluhe nam je nebo, gluhi su nam ljudi.

Evo što ja zaključivam, i predlagam. Trst je ognjište talijanskih prijetnja i smutnja, treba da Vlada krepko ugasi onu vatru i to će dostignuti ako položi Ljubljani varoš Trst i njegovu okolicu.

Što je Trst? Trst jedan dio slavjanskoga nokta na slavjanskoj ruci i na slavjanskome tijelu. Sbog česa će Vlada trpjeti da onaj dio nokta smeta noktu, ruci i tijelu svemu? Mnogi hoću da od tri Sabora, što su u Primorju, bude samo jedan u Trstu. Ja predlagam, da u Trstu nestane Sabora. Neka igju Trijestini u Ljubljani, kako su u staro doba bježali u Ljubljano od Rimskih kletih navala.

Predlagam da Vlada Avstrijska da pušaka svijem Slavjanima od Judrija do Kvarnara, kako talijanska dava Talijanima neka se uče pucati u biljegu kako čine i Tirolezi, treba bog gledati, i čuvati ove granice. Nije već Turaka na Hrvatskoj i Dalmatinskoj granici, ali imamo Talijana na ovezijem granicama, što nam prijete vjeti Goricu, Trst i Istriju? Na jednu pušku talijansku mora pucati deset pušaka slavjanskih, na deset njihovih sto našijeh, na sto njihovijeh hiljada našijeh i to za domovinu i za Cesara.

Mnogo zasjeda kruži Avstriju; nema njoj ovgjen prijatelja do Slavjana, neka dakle širi Slavjanstvo i slavjanski jezik, da ona nas obrani a mi nju.

Ove stvari ja predlagam Taboru. Ove će zemlje ostati Avstriji ako Slavjanima bude dati ono što ih igje. Ovgjen Avstriju ne mo'e braniti germanski element. V ovoj zemlji ne niču druge trave nego slavjanske; slavjanske ruže ovdjek niču i mirišu. Ovo nebo, ovo vedro, ovo divno nebo našemu je cvijeću blago a ne tugjemu, našoj će ruži dati rosu a ne tugjoj drači.

S Bogom prijatelji, s Bogom Slavjani! Sreća vam ne bila loša, a Bog blagosovio ovu Dolinu, ove gore, ove lužine?

Neprenehlijivi „živijo in dobro“ kliciso pozdravljali odstopivšega govornika.

Na to se je glasovalo o nasvetovanih resolucijah, ki so se z navdušenjem potrdile.

(Konec prih.)

Dopisi.

V Gorici 6. novembra. (Na grobji; — novo pokopališće; — nasledki ital. rovarstva; — revščina in milosrdnost; — sodnijske preiskave; — apostelj Italije irredente.) Na vseh svetih popoldne izvabilo je krasno vreme ogromno množico ljudi na naše pokopališće. Lepa navala na ta dan grobe zamrlim sorodnikom in prijateljem okinčati ni še stara v Gorici, a razvila se je v zadnjih letih vendar uže do nekacega tekmovalja posebno mej bogatimi družinami — in letos smo zapazovali već zares jako bogato ovenčanih grobov, mej katerimi se je posebno odlikovala rakev ne davno umrlega uda gosposke zbornice, barona Ritterja, ki je bila v pravi eksotični vrt spreminjena in z dragocenimi veneci in trakovi vsa preprežena; monumenta še ni na njej, ker nameravajo posvetne ostanke rajkega prenesti na novo pokopališće, katero ima biti v nekaterih mesecih dovršeno in posvečeno. Blizo milijonarja Ritterja — počiva naš nepozabljivi dr. Lavrič, kateri je idealno borbo živel, vse za narod zrtoval, pa je bil vendar, dasi nam ni družega v oporoki zapustil, nego iskreno ljubezen do svojega naroda in vzgled pravega rodoljubja in neomahljive značajnosti. — sijajnejše pokopan od vsacega milijonarja. Tudi letos so se prijatelji spomnili njegove rakvi ter jo tako okusno okinčali, da se je množica ves čas okolo nje gnetila. — Na vernih duš večer nagrobnice peti, ni pri nas še navada. — Ljudstvo je do trde noči obiskovalo grobove: koliko grenkih solzi je ta dan tih gomila popila, koliko milih zdihljejev, koliko iskrenih molitvi se je iz tužnega kraja dvignilo proti nebu, to sam Bog nebeški ve, kateri se z enako milostnim očesom ozira na plakajoče bogatine okrog krasno okinčanih grobov, kakor na revne sirote, kateere niso mogle pokloniti svojim dragim ranjcem razen morda bernega venca nič, nego najgorkejše čute hvaležnosti in ljubezni. Človeška mogočnost na grobji je pač grenka ironija!

Novo pokopališće bi se bilo moralo končati uže v letošnjem poletju, — a delo gre le kesno izpod rok; menda ni denara zadosti v mestnih blagajnicah, da bi se mogli znameniti stroški sproti zalagati in ne bilo bi se čuditi, ako morda tudi kredit pojema.

Letošnje rovarije, katere so spravile v Gorici uže 12, če ne več, ptičkov v sodnijsko kletko, so našemu mestu v javnem menjenji zeló škodovale, posebno ker se v obče sumi, da je tudi v nekih mero-dajnih krogih zrak v protiaavstrijskem zmislu okužen. Tako zvani magistratni organ gode navadno v enakem tonu, kakor glasilo tržaških Hermetovcev „L' Imper-tinente“; a silbo bi se motil, kdor bi menil, da so Goričani s tako godbo zadovoljni. Hišni gospodarji posebno in obrtniki, kateri hudo občutijo, da se šte-vilo bogatih zimskih gostov vsako leto krči, slutijo, od kod to prihaja in kdo ve, ali ne okusi sedaj vlada-

joča svojat uže o prihodnjih mestnih volitvah sad te, kakor se nam zdi, zadosta opravičene slutnje.

Do zdaj je prišlo zares prav malo tujcev na prezimenje v avstrijsko Nizzo; mnogo stanovanj je praznih in dosledno so jim morali tudi gospodarji cene znižati. Rokodelcem se tudi v obče prav trda godi; malo dela, malo zaslužka in za to mnogo stradanja v tukajšnjih nižih ljudskih vrstah. To je izpodbudilo tudi tukajšnje milosrdne dame, katere uže več let preskrbujejo mestnim revežem o zimskem času opoldansko hrano, da so se zopet z hvalevredno požrtovalnostjo lotile dobrodelnega početja. Naj bi izdatno podporo našle pri vseh premožnih človekoljubih v mestu in zvonaj mesta!

C. k. okrožna sodnija neutrudljivo nadaljuje preiskovanje zarad italijanskih zastav, revolucionarnih plakatov, nastavljenih petard in vseh onih zaničljivih, državi sovražnih demonstracij, ki so se vršile v minolem poletju na Goriškem in posebno tu, v naši kapitali. Preiskovalni sodnik, g. Teod. Doljak je vsak dan vprežen od jutra do noči in je nekda zaslíhal v tej zadevi uže blizo 1000 prič. Ali in kedaj bude stvar dozorela za porotnike, se še nič ne vé, a najbrže ima pravica zanesljive indicije, če ne tudi uže dokaze v rokah, da drži lepo število preiskovancev, mej njimi tudi družinske očete, tako dolgo pod ključem. Prav bi bilo po vsakem načinu, da se resnici jasno na dno pogleda in večnim homatijam, zaradi katerih je prišlo celo mesto na slab glas, da morajo tudi nedolžni mešćani mnogo škode trpeti, za vselej v okom pride.

Te dni je razkazoval neki „professore“ Nigra v prostorih tukajšnje „Ginnastiche“ tri prav zanimive znajdbe: telefon, mikrofoni, in fonograf, ter je nabiral od obiskovalcev, katerih je bodi vedoželjnost, bodi radovednost vsak dan prav obilno število privabila, lepe novce; tudi dijaki srednjih šol in odgojenke dekliškega učiteljsišća so si prišli o določenih urah ogledavati navčene aparate, dasi so razlaganje učencega (?) profesorja (??) le obiskovalci in obiskovalke ital. narodnosti razumeli. Slišimo, da ga je nekdo prašal, ali pojde še kam više zanimive znajdbe kazati, a učenjak mu je odvrnil, da je bil v Benetkah, v Trstu in zdaj v Gorici in da je sploh le za Italijo odločen, v Avstrijo pa da pojde kdo drugi. Tedaj Trst in Gorico, smatrajo italijanski klatičenjaki uže za „redenti“. Nu, mnogo tacih aposteljev, pa pojde!

Iz Kanala 3. novembra. (Izv. dop.) Vreme se letos tako čudno spreminja, da bi človek skoro mislil, da se je v naravnem organizmu kaj potrgalo ali premaknilo in da se svet ne premiče več po istih pravilih, kakor nekda. Po večdnevem deževanju smo imeli na vschvetih prav krasen dan, vedro nebo in gorko solnce sta se nam ves dan prijazno smehljala in nam tužna srca božala, ko smo na grobji obžalovali zgubo svojih dragih. — A kako je bilo drugi dan? Verne dušice v vicaš je moralo pretresati, tako je vihar neusmiljeno tuhl, drevje majal in lomil, po polji ostanke jesenskih pridelkov pometal, po vrhah pa cele znežene oblake, kakor cunje razmetaval in tu pa tam v velikanske zamete kopičil. Gorje, kogar je vreme na potu vjelo, ta je gotovo bojevalje se z vetrovi i dežjem i snegom zadosta pretrpel, da bi bil lahko v svojej vdanosti katero hrepeneto dušico rešil iz neusmiljenega plamena.

Naše gorjane je sneg nenadoma zajel. Mnogo repe, korenja in zelja je obtičalo pod teško odejo, katera je nekda na mestih po več čevljev debela. Kaj bodo počeli reveži, če jim bodi jug ali gorko solnce polj skoro ne odgrneta? Revščine je na Kanalskem povsod uže tako zadosti, tudi gorjani ob beneški meji in na Banjski planoti jo hudo občutijo; zraven tega pa še ogromni davki, doklade in druge davščine — za katere se neprenehoma rubi in sekvestruje in ljudstvo v naj večje stiske pripravlja. Vrh vseh sekvestracij za bolnišnični dolg, za ekvivalent itd. — je na vse zadnje pa še Bog zaduje poljske pridelke sé zne-gom sekvestroval. Nebo in zemlja sta se zarotila zoper ubozega kmeta!

Naša čitalnica je zopet zgubila krepko podporo. Josip Gerbec, v obče poznan pod imenom Klaus, umrl je v Kanalu preskrbljen s tolažilnimi sv. sakramenti dne 31. oktobra jutraj v 34. letu svoje starosti. Ranjki bil je izvrsten in pasijoniran pevec, pel je bas družu, tako da ga je redko kdo prekosil, posebno do cerkvenega petja imel je veliko veselje, in je še meseca avgusta na praznik kronanja device Marije na sv. Gori s kanalskimi pevci pri slovesni maši pel. Ranjki bil je krojač in tudi godec; godel je bombardon, kateri ga je žalibog prerano v mrzli grob spravil; pogreblji smo ga na praznik vseh svetih popoldne na prav dostojen način. Ker je bil ranjki še neoženjen sprejelo ga je tudi k zadnjemu počitku veliko število v belo oblečenih in ovenčanih deklet; Kanalski pevski zbor mu je pod vodstvom g. Zego nagrobnico zapel. Bodi mu zemljica lahka! — H....

Iz Bovca, 3. nov. (Izv. dop.) Po stari šegi so se tudi letos na večer vseh svetih Bovčanje spominjali svojih ljubih rajnikih. Zadnje jesensko cvetje

okinčalo je gomilo, pod katero počivajo naši dragi zamrlji, na večer pa je gorelo na stotine lučic na ovenčanem grobovju. Ob enem so se razlegali otožni glasovi verlega Bovškega zbora, ki je na mestu miru prepeval globoko v srca segajočo nagrobnico: Jamica tiha. — Otrokom, ki obžalujejo prezgodnjc zgubo svojih roditeljev, staršem, kojim je neusmiljena smrtna kosa v rosni starosti pokosila njih najlepše nade; prijateljem, ki se otožno spominjajo svojih nekdajnih pajdašev, zakonskim, ki so prerano osameli in vsem družim, koje je spomin na svoje predrage rajnke na grobje privabil — bilo je petje v milo tolažbo, in zagotovilo, da se untran groba zopet vidimo. Lepa hvála torej blagočutnim našim pevčem. — Narod naš pa žalibože, nema na našem grobji kaj obžalovati, noben spomin, nobena govornica ne razčrčeva blagih mož, ki bi si bili mej nami v narodnem oziru prislužili ljudstveno hvaležnost. Mari se je po tem takem čuditi, da smo tako daleč zaostali? So pač posebne razmere na Bovškem; kdor jih pozna in zna ceniti, ta poreče brez premisleka: Kdor hoče na Bovškem za narod kaj storiti, mora mrtve k življenju obuditi.

Iz Volč, 2. nov. (Izv. dop.) Tridnevni kmetijski poduk o sadjereji in kmetijstvu sploh imel je profesor Fr. Povše dne 28. 29. in 30. oktobra v Volčah. Zbralo se je vsak dan obilo poslušalcev. Veliko koristnega za praktično kmetijstvo nam je blagi gospod v svojem tridnevnom poduku povedal, veliko lepih nauk in nasvetov v srca poslušalcev ulil. Brati je bilo slehernemu slušatelju na obrazu, da ima trdno voljo po danjih podukih in nasvetih svojo kmetijo vpravljati; kajti iz prepričevalne besede gospoda profesorja je razvidel, da le sé zboljšanjem kmetijstva mu bo mogoče napredovati in veči užitek dobivati in torej lažje izhajati. A njegovo besede nam ne smejo ostati le od danes do jutri v naših sercih zapisane, ampak nauk, ki smo ga slišali, nam mora biti vedno pred očmi, in pri vsakteri priložnosti ga moramo praktično porabiti; le na tak način nam bode neomahljivi trud gospoda profesorja v korist.

Čudno je vendar le, da mi Slovenci se ne moremo stare pregrehe iznebiti. Bodi si še tako koristna reč, nasprotnikov more biti. Naši gospodje sosedeje Tolminci pokazali so zopet, da jih vse mrži, kar se ne godi v Tolminu. Jezili so se, da ta poduk ni bil v Tolminu. Tega pa niso premislili, da ravnó Volče je središće, kar se tiče sadje- in živinoreje. V Tolminu ni ne toga, ne onega. Obžalovati se more, da je iz tolminske občine tako malo kmetov k poduku prišlo, med tem ko so drugi iz daljnega Breginja, iz Drežnice, potem iz Polubina i. t. d. v velikem številu prišli. Njih ni ustavil strašen dež, kakor morda Tolmince pogled ali besede mogočnega Schmerlinga. Štejemo si v dolžnost, gosp. prof. Povšetu za izversten poduk srčno zahvalo izreči, in si želimo, da bi ga kmalo zopet v naših krajih slišali tako podučljivo in navdušeno o kmetijstvu govoriti. Bog ga živi!

Politični pregled.

V dunajski in peštanski državni zbornici se je vršila te dni adresa razprava. Ubozega grofa Andrassy-ja obsipajo tu in tam z nemilostnim obdolževanjem in De Pretis in Tisza imata kaj opraviti, da zagovarjata njegovo politiko, katera bo slednjic v delegacijah vendar zmagala. Ministra zvananjih zadev politika mora biti pač druga, nego specifično nemška ali madjarska, kateri dve narodnosti sti le krivično v državnih zbornicah po večini zastopani; Andrassy mora misliti (ali bi moral vsaj) tudi na ogromno število Slovanov v Avstriji in na čast in interese celokupne države. Strah pred Slovani pa zadušuje v naših vladajočih Nemcih in Madjarih celo avstrijsko čustvo; strah pred Slovani vzbuja ono brezkončno upitje, katero tirja, naj avstrijska zmagovalna vojska zapusti Bosno in naj se ta z najplemenitejšo krvjo naših sinov napojena dežela zopet vrne Turčinu, najhujemu sovragu Slovanstva; strah pred Slovani je dosledno tudi zapopadek ustavoverne adrese, katero je posebno prof. Hohenzwart izvrstno pobijal. Sicer je govorilo pa za adreso in proti njej mnogo govornikov in slednjic se je, kakor ni bilo drugače pričakovati, sprejela s 163 glasovi proti 73.

V sejah dne 31. oktobra ste volili gospoška in poslanska zbornica ude avstrijske delegacije. Zadnja je volila za Goriško grofa Coronini-ja, za Istro Stradi-ja, za Kranjsko Langer-ja, za Trst Teuschel-a. Delegacije začnejo danes svoje zborovanje in sicer letos v Pešti. Grof Andrassy je uže tam.

Mnogo se je prorokovalo, da cesar ne bo hotel sprejeti hrvaške adrese, katera razkriva težnje avstrijskih Slovanov; slednjič so pa vendar oni Madjari na sramoti ostali, ki so to v svojih listih tirjali in se uže dolzega nosaj veseliti, s katerim so menili, da bodo Hrvatje na najvišem mestu odpravljeni. Danes izroči predsednik hrvatskega zbora cesarju adresu.

Zopet raznašajo časniki govornico, da bode general Filipovič „na svojo prošnjo“ iz Bosne v Prago premeščen. Mogoče je v sedanjem položaju vse, a vendar se nadejamo, da najviši vojskovodja ne privoli v tako prošnjo, tudi ako bi jo bil Filipovič neprostovoljno podal.

Bolgari so mejnarodni komisiji za uravnavo vzhodne Rumelije v Filipopolji izročili petico za združenje Bolgarije.

Srbski knez Milan se je v lastnoročnem pismu zahvalil ministerskemu predsedniku Rističu za njegove odlične zasluge za neodvisnost in povečanje srbske knjezvine; ob enem ga je odlikoval in mu naročil sestaviti novo ministerstvo.

Grecija se še vedno pripravlja na vojno zoper Turka. Vprašanje zastran sklicanja rezervistov je vzbudilo ministersko krizo, ki je končala z razpustom ministerstva. Zdaj je uže novo pod predsedstvom Trikupis-a.

Strune med Angleško in Afganistanskim emirom so še vedno napete in lahko vsak dan počijo; emir nekda Angležem prav ostro odgovarja in nič ne kaže, da bi se bal vojske.

Postave zoper socialiste so na Nemškem v pravi razcvit pripravile toliko hvalisano nemško svobodo. Časniki, ki le kolikaj dišijo po demokraciji, se ne samo konfiskujejo, ampak kar naravnost prepovedujejo in policija uže v privatnih hišah zasleduje znanstvene knjige Lassalle-ja. Kranjskim Tagblattovcem in štajerskim velikonemškim kričacem privoščimo saj par let take svobode, po tem jih morda mine veselje zoper Slovence zabavljati in zatirati jih — ter škiliti proti nemškemu rajhu.

Razne vesti.

O taborji v Dolini je tudi tukajšnji konservativni list „L'Eco del Litorale“, svojo spregovoril. V obče je njegova sodba dobrohotna, le točka, katera zahteva združenje vseh Slovencev v en deželni zbor, mu ni nič kaj po volji. Ker se je ta resolucija sprejela, meni „Eco“, da je vzbudil tabor neko pošast, katera bi se lahko imenovala „imperial regio panslovenismo litorale.“ Naj bo pa tako, da nam le v vsem drugem dobrohotni ostanete!

Državna deška sola v Gorici je uravnana. Dosedanji učitelji so v svojih službah potrjeni, gosp. Val. Kumar-ju pa je izročeno začasno vodstvo.

Vabilo k besedi, katero napravi goriška čitalnica dne 9. novembra na korist ranjencem in rezervistom. Program: 1. Danica, samospjev s zborom, uglasbil dr. G. Ipavec. 2. Popotnik, samospjev, uglasbil Fr. Schubert. 3. Vojak v boji, potpourri. 4. Stabat Mater Rossinijev, za glasovir uglasbil Sydney Smith. 5. Podoknica, samospjev, uglasbil Fr. Schubert. 6. Nezakonska mati, uglasbil Kam. Mašek. 7. Kern gradi, dvospjev s zborom iz Ant. Klodičeve igre „Materin blagoslov“. 8. Vinska bratca, burka v enem dejanji. Po besedi ples. Začetek točno ob 7 1/2 zvečer. Vstopnina sicer nij predpisana, vendar se bodo prostovoljni doneski pred „besedo“ pri vходу nabirali in vsa svota na ta način nabrana se bo obrnila v zgoraj omenjeni namen.

Odbor.

Pretenje ministru Andrassyju. Pred kratkim je 22 letni komi Steinhof na Dunaji pisal pismo grofu Andrassyju, v katerem mu je žugal, da ga hoče uničiti, ako minister ne pokliče nazaj armade iz Bosne. Grof. Andrassy oddal je pismo sodnji, in Steinhof, to izvedši, naznanil se je sam. Ker je pa pri obravnavi minister dejal, da ga pismo nij nič ustrašilo, in ker je ta dejal, da je hotel grofa le moralno uničiti, spoznala je sodnja Steinhofa za nekrivega.

Turških ujetnikov, mej njimi 138 častnikov s 70 ženami in 425 vojakov, se je sinoči po Rudolfovej železnici s posebnim vlakom pripeljalo iz Linca in potem odpeljalo proti Trstu, od koder se po morju vrnejo v Carigrad.

Sl. N.

Loterija. V preteklem letu se je v celej Avstriji v malo loterijo nabralo 21.708.628 gl., dobitki pa so znašali 11.624.508 gl. V teh številkah tiči lep poduk; žalibog, da zatelebanemu igralcu nič ne pomaga!

Na Zagrebškem vseučilišču je bilo vpisanih v zimskem semestru šolskega leta 1877—1878 vseh skupaj 348 slušateljev in sicer 59 bogoslovcev, 241 pravoslovcev in 48 modroslovcev. Po domovji se razvrščajo slušatelji tako: 243 je bilo Hrvatov, 62 Slavoncev, 5 Dalmatincev, 15 Ogrov, 1 Čeh, 1 Poljak, 6 Istranov, 1 Kranjec, 1 Moravec, 9 Štajercev, 3 Bolgari in 1 Črnogorec.

Književnost. Pesni Pavline Pajkove, naše vrle domorodkinje, prišle so te dni v lični knjižici na svitlo. Dobivajo se pri založništvu v Pajkovi tiskarni v Marburgu na prodaj. Knjižica stane 40 nov; s poštino vred pa 45 nov.

Strašna nevihta na suhem in na morji je bila na vernih duš dan povsod na Primorskem. V avstrijski Nizzi nismo uže leta i leta doživeli tako strahovitega vremena. Človek si ni upal izpod strehe; tako je burja razsajala, da je na Kastanjevici blizo cerkve vlomila eno najlepših in najkrepkejših dreves. Vse gore okrog Gorice so se pobelile in po Banjšicah leži nekda tu pa tam sneg seženj visoko ter pokriva še mnogo jesenskih pridelkov. — Na isterski železnici, koj od Pazina naprej, je moral v saboto popoludne vlak zaradi poledice pri neki stražarski hišici postati in tam celih 24 ur čakati. Pasažerji, mej njimi tudi mali otroci, so morali lakoto terpeti, ker ni bilo pri stražarji ničesar dobiti in nobene vasi blizo. Neki oficir je v nedeljo na vse rano konja, ki se je z vlakom peljal, zasedal in se v največem diru do najbližje vasi spustil, od koder je po preteku 2 ur s kruhom, mlekom in drugimi jedmi obložen nazaj prijahal ter lačne potolažil. Še le ob 4. popoldne se je začel vlak naprej pomikati.

Javna zahvala.

Lepo se zahvaljujem vsem onim, ki so blagovolili sprejmiti do tihe jamice ljubljeno moja soprog ANO.

Hvala lepa tudi čital. pevcem solkanskim za nagrobnico.

Stefan Klemenčič.

Dunajska borza.

	8 nov.
Enotni drž. dolg v bankovcih	60 gl. 85 kr.
Enotni drž. dolg v srebru	62 " "
Zlata renta	71 " 15 "
1860 drž. posojilo	112 " 30 "
Akeije narodne banke	788 " "
Kreditne akcije	214 " 50 "
London	116 " 80 "
Srebro	100 " "
Napol.	9 " 38 "
C. kr. cekini	5 " 60 "
Državne marke	

Jako znamenito!

Antiepilepticum,

pripomoček, katerega so zdravniški veljaki preskušali ter spoznali, da je izviren in da zdravi najstrašnejšo vseh bolezni

Epilepsijo, božjast,

pa tudi vse bolezni na čutnicah ali nervih. Ta pripomoček je jako pomenljiv za vse bolnike, in je uže na tisoče oseb ozdravil, kar je nedotakljiva resnica. Skoro vsi časopisi inostranski in domači so to zdravilo priporočali. — V zabojih po 6 steklenic z navodom za rabo odposlano stane 25 frank. ali 20 mark. Uspeh je garantiran. — V izvanrednih slučajih naj se jemlje dvojna doza.

Naročila in ponudbe naj se pošiljajo glavnej zalogi

C. F. KIRCHNER,

Berlin, SW. Jerusalemstrasse N. 9.

Broj 367.

Razpis učit. službe.

V tem šolskem okraju se razpisuje učiteljska služba enorazrednice III. plačilne vrste v Povirji.

Dohodki te službe so določeni v deželnih šolskih postavah od 10. sušca 1870 i 16. vinotoka 1875, razen tega določena je tudi osebna doklada od letnih 100 forintov.

Prosilci naj vložé svoje prošnje previdene z dokazom učiteljske sposobnosti naj dalje do 20. grudna 1878—pri krajnem šolskem svetu v Povirji.

Prosilci, ki ne služijo v tem okraju, naj prosijo po njem predstavljenih šolskih oblastih.

C. K. OKRAJNI ŠOLSKI SVET V SEŽANI
v Sežani, 5. Ustopada 1878.

Wir empfehlen
als Bestes und Preiswürdigstes
geschützt.
Die Regenmäntel,
Wagendecken (Plachen), Bettenlagen, Zeltstoffe
der k. k. pr. Fabrik
von M. J. Elsinger & Söhne
in Wien, Neubau, Zollergasse 2,
Lieferanten des k. und k. Kriegsmaterials, Sr. Maj. Kriegsmarine, vieler Humanitätsanstalten etc. etc.

Oznanilo.

Ravnateljstvo zastavljavnice (Monte di pietà) ustanovljene po grofu Thurnu v Gorici naznanja, da bode dne 9. decembra 1878 začela javna dražba (kant) nerešenih zastav III. četrt leta 1877 t. j. tiste, ki so bile zastavljene meseca julija, avgusta in septembra 1877.

V Gorici 6. novembra 1878.

Ravnatelj: D. Lovisoni.

600 kvincev

najboljšega doruberškega vina je po poštenu ceni na prodaj.

Natančneje se pozve pri firmi Kavčič et Ferfila na Korenji v Gorici.

Važno oznanilo.

S pomočjo slavnoznanega prahu Iwells zamore si vsakdo v nekaterih minutih, in ne da bi se motil z umetno zloženimi stroji, napravljati PIVO, odlično po svojem okusu in po zdravstvenih lastnostih in nič niže od onih piv, ki se narejajo v Čaveni, na Dunaji, na Bavarskem, in sicer prav po ceni, kajti liter stane, če se vsi stroški vračunijo, samo 14 centezimov.

Navadna cena zaboja za 125 litrov 6 gl.

" " " " " 60 " 3 "

" " " " " 30 " 2 "

(Prosto poštine v vsej Italiji in Avstriji.)

V vsakem zaboju je prav razumljiv poduk, kako se ima ravnati, kar je tako lahko, da se ni mogoče zmotiti.

Naročuje se pri
G. Perino in Coggiola (Italia).